

Het late leven

Bernhard Schlink

Cossee

221 pagina's / € 24,99

Vertaling: Marcel Misset

Over het boek

Hoofdpersoon is Martin, een man van 76 jaar, getrouwd met de veel jongere Ulla en vader van hun zesjarige zoon David. Martin was een gerenommeerd jurist en houdt ook na zijn pensioen zijn contacten en vakgebied bij. Aan het begin van het verhaal krijgt hij te horen dat hij alvleesklierkanker heeft en nog maar enige maanden zal leven. Hij besluit deze laatste maanden te wijden aan wat hij zijn vrouw en kind wil nalaten. In de drie delen van het boek volgen we hem en zijn vrouw en kind in deze periode. Het levert een indringend verhaal op over leven, ouder worden, houden van en afscheid nemen.

Over de auteur

Bernhard Schlink werd op 6 juli 1944 geboren in Bielefeld, Duitsland. Hij groeide op in Heidelberg en studeerde daar rechten. In 1975 promoveerde hij en was daarna verbonden aan diverse universiteiten in Duitsland. In 1992 werd hij hoogleraar Staats- en bestuursrecht en rechtsfilosofie in Berlijn. Schlink combineerde zijn juridische loopbaan met schrijven, en brak in 1995 – na enkele misdaadboeken – door met de roman *De voorlezer*. Dit boek werd een bestseller: het is in tientallen landen verschenen, won diverse literaire prijzen en werd in 2008 succesvol verfilmd. Na *De voorlezer* publiceerde Schlink onder meer de romans *De thuiskomst*, *Het eerste weekend*, *Olga* en *De kleindochter*. Belangrijke thema's in zijn werk zijn schuld, verraad, vergeving, recht en rechtvaardigheid. Schlink leeft afwisselend in Duitsland en de VS (New York).

[Nederlandstalige Wikipedia-pagina over Bernhard Schlink](https://nl.wikipedia.org/wiki/Bernhard_Schlink)

https://nl.wikipedia.org/wiki/Bernhard_Schlink

Discussietips

1. Schlink schreef deze roman rond zijn tachtigste en zegt in interviews naar aanleiding van het boek dat hij natuurlijk zelf ook nadenkt over het sterven. Zou dit verhaal geschreven kunnen zijn door een auteur die veel jonger is? En zou het boek ook jongere lezers aanspreken?
2. Welk beeld heb je gekregen van Ulla, wat zie je als haar voornaamste karaktertrekken?
3. Ulla begint een verhouding terwijl haar man terminaal is. In hoeverre kun je haar keuze begrijpen? Wat vind je van de reactie van Martin?
4. Wat vind je van de manier waarop David op zijn vader reageert? Hoe ontwikkelt de jongen zich gedurende het verhaal?
5. Martin probeert tastbare afscheidscadeaus voor zijn zoon na te laten. Ten eerste de composthoop: waarom kiest hij ervoor om die samen met zijn zoon op te bouwen? Een ander afscheidscadeau zijn de brieven die Martin voor David schrijft. Wat wil hij met deze afscheidscadeaus bereiken? En wat vind je van de kritiek die Ulla heeft over het idee van de afscheidsbrieven?
6. Je leert gedurende het boek Martin vrij goed kennen. Stel dat je een vriend van hem was, en tijdens zijn uitvaart iets zou mogen zeggen. Wat zou je over hem vertellen?
7. Welke rol zal Martin blijven vervullen in het leven van Ulla en David? Wat zullen ze van hem onthouden?
8. Tegen het eind van de roman schrijft Martin dat hij (eindelijk) kan huilen: 'Nu gebeurde het als hij een merel hoorde zingen, als het geluid van spelende kinderen tot hem doordrong of als de zon onderging.' Hoe ervaar je een dergelijke zin? Wat is in het algemeen je oordeel over de stijl van Schlink in dit boek? Zijn er zinnen die je wel of juist niet aanspreken?
9. In hoeverre zet het boek je aan het denken over wat je zelf voor tastbaars zou willen nalaten voor je dierbaren?
10. Recensent Carl De Strycker typeert de roman in de Vlaamse krant *De Standaard* als 'een wijze tearjerker'. Hoe denk je over die beoordeling?

Achtergronden

Onderstreepte tekst is aanklikbaar en opent de betreffende website in een browser. Wie dit document heeft uitgeprint vindt bij ieder item ook de volledige url zodat deze ingetikt kan worden.

Video

Op YouTube zijn diverse Duitstalige interviews te vinden met Schlink naar aanleiding van deze roman, onder andere deze registratie van een openbaar interview op het kanaal van [RadioEins](#) (circa 85 minuten).

<https://www.youtube.com/watch?v=AJ2hytJwo6A>

Overige bronnen

1. Vrij toegankelijke recensies van de roman op internet vind je onder andere bij [Literair Nederland](#), [Boekenkrant](#) en [Boekenbijlage](#).

<https://www.literairnederland.nl/recensie-bernhard-schlink-het-late-leven/>

<https://boekenkrant.com/recensie/recensie-het-late-leven/>

<https://boekenbijlage.nl/nog-een-half-jaar-te-leven/>

Een degelijke Duitstalige recensie is te vinden bij [Literaturkritik](https://literaturkritik.de/schlink-das-spaete-leben,30409.html).
<https://literaturkritik.de/schlink-das-spaete-leben,30409.html>

2. Lezersrecensies op de website [Hebban](https://www.hebban.nl/boek/de-late-jaren-bernhard-schlink).
<https://www.hebban.nl/boek/de-late-jaren-bernhard-schlink>

3. Lees het begin van de roman op de website van [Athenaeum Boekhandel](https://www.athenaeum.nl/leesfragmenten/2024/het-late-leven).
<https://www.athenaeum.nl/leesfragmenten/2024/het-late-leven>

Samenstelling: Inge Drewes